

การพัฒนา รูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับ การพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ The Development of Essential Profession Competency Model for Future Nursing under the Jurisdiction of the Naval Medical Department

อรวรรณ สุพรรณภพ* ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม** ลุยง วีระนาวิน***

Orawan Supanpop, R.N.,* Chaiyos Paiwithayasiritham, Ed.D.,** Luyong Veranavin, Ph.D.***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบัน 2) พัฒนารูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ และ 3) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ จำนวน 365 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และ 3) แบบประเมินสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ตามสภาพจริงในปัจจุบัน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 112 ตัวชี้วัด มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 เก็บข้อมูลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 365 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ผลการวิจัย พบว่า 1. การศึกษาสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 11 สมรรถนะ 186 ตัวชี้วัด 2. จากการพัฒนารูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ พบว่า

* Student in Doctor of Philosophy Program (Development Education), Faculty of Education, Silpakorn University. E-mail: osupanpop.3@gmail.com

** Associate Professor, Faculty of Education, Silpakorn University

*** Assistant Professor, Faculty of Education, Silpakorn University

ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ 112 ตัวชี้วัด ที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านทักษะ 3. วิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในภาพรวม ทั้ง 9 สมรรถนะ เท่ากับ 0.31 เพื่อรองรับสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ควรให้การพัฒนาตามลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบสมรรถนะ รูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพ กรมแพทย์ทหารเรือ

Abstract

This research aimed to 1) study competency and profession competency model for nursing at the present time, 2) development of the essential profession competency model for future nursing of the naval medical department, and 3) evaluate needs of development of the essential profession competency model for future nursing of the naval medical department. The subjects were 365 members under the Jurisdiction of the Naval Medical Department. The research instruments were 1) expert interview form about the competency and essential profession competency model for future nursing of the naval medical department, 2) expert questionnaire form for the essential profession competency model for future nursing of the naval medical department was designed 112 indicators of rating scales. The index of item-objective congruence of questionnaire was 1.00, and 3) 112 indicators of rating scales questionnaire was designed to evaluate needs in the present times of the essential profession competency for future nursing of the naval medical department. The reliability of questionnaire was 0.97. The response rate was 100%. The data was analyzed for median, interquartile range, mean, standard deviation, and needs assessments by using Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

The results of this thesis were as follow 1) The study competency and profession competency model for nursing at the present time which defined by nursing agencies consisted of 11 competencies (186 indicators), 2) The development of the essential profession competency model for future nursing of the naval medical department consisted of 9 competencies (112 indicators) which were indicators of knowledge attributes and skill, 3) The analyzing of modified priority needs index (PNI_{modified}) overview in 9 competencies equal 0.31. For the essential profession competency model for future nursing of the naval medical department must be improved from PNI_{modified} index.

Keywords : development of competency model, essential profession competency model for nursing, The Naval Medical Department

≡ ความเป็นมาและความสำคัญของ ≡ ปัญหา

ปรากฏการณ์สากลที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก จากกระแสโลกาภิวัตน์ นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง ในหลายด้าน เช่น ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้าน เศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย เป็นต้น โดยเฉพาะการ เปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจ ซึ่งแน่นอนที่สุดทุกประเทศต้องมี ปรับตัว เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากร¹ สำหรับ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมใน หลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ² เนื่องจาก "คน" เป็นทรัพยากรในการบริหารที่มี คุณค่าที่สุด การบริหารทุนมนุษย์ (Human capital management) จึงเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในทุน ทางปัญญาของคนในองค์กรให้มีศักยภาพสูงและมี พลังในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพและ ความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืน³ สำนักงาน ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จึงได้กำหนดนโยบาย การพัฒนาและบริหารกำลังคนภาครัฐโดยให้ ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเพื่อยกระดับ สมรรถนะ⁴ โดยแต่ละกระทรวงนำไปกำหนด ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติให้มีความเหมาะสม ในส่วน กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ใน การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการ จัดบริการ โดยพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถ ที่เหมาะสม พัฒนาระบบสนับสนุนและพัฒนา บุคลากรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพในการดูแลปัญหา สุขภาพของประชาคม⁵ โดยมีนโยบายการส่งเสริม ยกระดับให้สถานบริการสาธารณสุขภายในประเทศ ทั้งบุคลากร และมาตรฐานการบริการที่เป็นสากล เพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพ ของภูมิภาค (Medical Hub) ในภูมิภาคอาเซียน⁶ มุ่งผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านสุขภาพ

ให้มีคุณภาพ มีการกระจายตัวที่เหมาะสม⁷ เพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันให้กับบุคลากรใน วิชาชีพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากการ เคลื่อนย้ายแรงงานจากความเห็นชอบในความ ตกลงการยอมรับคุณสมบัติร่วมของบุคลากรใน วิชาชีพตามมาตรฐานที่กำหนด (Mutual Recognition Arrangement : MRA)

จากการปฏิรูประบบสุขภาพที่นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงระบบการให้บริการ ยกกระตือรือร้น รักษาพยาบาลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความ คาดหวังของผู้มารับการบริการที่มีความหลากหลาย มากขึ้น พยาบาลจำเป็นต้องมีการพัฒนาสมรรถนะ ให้มีความเหมาะสมเพื่อให้บริการที่มีคุณภาพ และ ปลอดภัย ปัจจุบันระบบการสร้าง พัฒนา และ จัดการบุคลากรด้านสุขภาพจากการศึกษา พบว่า ยังไม่มีระบบการวางแผนและกำหนดนโยบายเรื่อง บุคลากรที่เน้นลงไปในเรื่องละเอียดของทักษะ (Skill mix) ที่เหมาะสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือความท้าทาย ในการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรต่อการ เปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและกำลัง จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้⁸ จากความท้าทายและ ความหลากหลายทำให้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงผล การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของบุคลากร โดยเฉพาะ สมรรถนะในเชิงวิชาชีพที่จำเป็นในการให้บริการ ทางโรงพยาบาลที่ต้องสร้างความรู้อย่างกว้างขวาง ให้เกิดขึ้น เพื่อให้บุคลากรวิชาชีพการพยาบาลมี ความรู้ สมรรถนะที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง⁹ โดยเฉพาะจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจาก กระแสโลกาภิวัตน์ อีกทั้งจากการรวมตัวของ ประชาคมต่างๆ โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ที่ทำ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายในหลายๆ ด้านที่ ส่งผลกระทบต่อระบบบริการทางด้านสุขภาพ โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาลซึ่งเกี่ยวข้องและใกล้ชิด กับผู้รับบริการมากที่สุด จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา

องค์ความรู้ สมรรถนะในด้านต่างๆ ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการทางด้านสุขภาพ โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกรมแพทยทหารเรือ ที่ต้องให้บริการให้กับบุคลากรทั้งกองทัพและครอบครัวประชาชนในประเทศและประชาคม ซึ่งในปัจจุบันพบว่าปัญหาสุขภาพมีความซับซ้อนและมีความรุนแรงมากขึ้น เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพ การพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพสำหรับพยาบาล จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องยังไม่พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับอนาคตภาพการพัฒนาสมรรถนะของวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับด้านความรู้ (Knowledge) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) และด้านทักษะ (Skills)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในบริบทของวิชาชีพการพยาบาลต้องมีการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสมรรถนะในเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สำหรับพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกรมแพทยทหารเรือ โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในองค์ประกอบที่เป็นข้อบ่งชี้เฉพาะของสมรรถนะในแต่ละด้านโดยเฉพาะ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) และ 3) ด้านทักษะ (Skills) โดยการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การพัฒนาองค์กร การพัฒนาบุคลากร แนวโน้มอนาคตของการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล เช่น สภาการพยาบาล¹⁰ การศึกษาขององค์กรทางการศึกษาพยาบาลชั้นสูง

แห่งแมสซาชูเซตส์ (The Massachusetts Department of Higher Education)¹¹ สภาการพยาบาลแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Nursing and Midwifery Council) หรือ ANMC (Nursing and Midwifery Broad of Australia)¹² และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง¹³ นำมาประยุกต์ใช้ในการพิจารณาจัดกลุ่มสมรรถนะในแต่ละด้านรวมทั้งสมรรถนะที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพยาบาลทหารเรือ ซึ่งรูปแบบที่ได้จากการพัฒนานี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินสมรรถนะของพยาบาล สังกัดกรมแพทยทหารเรือ และส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาลตามสภาพจริงเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน องค์กร ประชาชนในประเทศ ประชาคมในการให้บริการด้านสุขภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบัน
2. พัฒนารูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ
3. ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบันจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีหลากหลายสมรรถนะ แต่จากการศึกษาในประเทศไทย ไม่พบสมรรถนะในแต่ละด้านที่กำหนดองค์ประกอบตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความรู้ (Knowledge) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) และทักษะ (Skills) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับวิชาชีพ โดยเฉพาะพยาบาลในสังกัดกรมแพทยทหารเรือ รองรับการเปลี่ยนแปลงของบริบทแวดล้อม ผู้วิจัยจึงนำสมรรถนะวิชาชีพพยาบาลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ โดยจัดกลุ่มของสมรรถนะ นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิค (Ethnographic Delphi Future Research : EDFR) จนได้ข้อสรุปของรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ 112 ตัวชี้วัด ที่มีองค์ประกอบตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความรู้ (Knowledge) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) และทักษะ (Skills) นำไปประเมินความต้องการจำเป็น (Need assessment) ตามแนวคิดของ สุวิมล ว่องวาณิช¹⁴ และสำรวจความต้องการจำเป็นของสมรรถนะเชิงวิชาชีพ สังกัดกรมแพทยทหารเรือ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ การศึกษาสิ่งที่มุ่งหวัง การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น และจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานซึ่งมีทั้งแบบวิจัยเชิงคุณภาพ และแบบวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

ในการพัฒนารูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ ผู้วิจัยใช้เทคนิค EDFR ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลสามรอบ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบประเมินสมรรถนะเชิงวิชาชีพ ตามสภาพจริง

ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ นั้น ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานใน 3 พื้นที่ ที่สังกัดกรมแพทยทหารเรือ คือ 1) กรุงเทพมหานคร 2) จังหวัดสมุทรปราการ และ 3) จังหวัดชลบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ Yamane¹⁵ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้จากประชากรในแต่ละพื้นที่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ประเภท คือ 1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแบบมี

โครงสร้าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ 3) แบบประเมินสมรรถนะเชิงวิชาชีพสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ตามสภาพจริง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

3.1.1 การศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ การพัฒนาบุคลากร การศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ แนวโน้มการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพพยาบาล

3.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาล เพื่อกำหนดรูปแบบ โครงสร้าง ขอบเขตเนื้อหา ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแบบมีโครงสร้างโดยกำหนดตามขอบเขตของเนื้อหา ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ฯ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.1.4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีค่าเท่ากับ 0.60 – 0.80 โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

3.1.5 นำข้อเสนอแนะของของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ก่อนนำไปสัมภาษณ์จริงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

3.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2.3 นำไปใช้สอบถามกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 23 คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 2 รอบ ในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น โดยรอบที่สองเป็นการยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นใหม่

3.2.4 นำข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะมาปรับปรุง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในทุกด้าน

3.2.5 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทุกข้อคำถามได้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

3.3 แบบประเมินสมรรถนะเชิงวิชาชีพสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

3.3.1 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 23 คน มาสร้างเป็นแบบประเมินสมรรถนะเชิงวิชาชีพสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ตามสภาพจริง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.3 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบแล้วไปทดลอง (Try out) กับพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางการพยาบาลในปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้เชี่ยวชาญ 23 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะตามสภาพจริง ผู้วิจัยส่งและรับแบบประเมินผ่านผู้ประสานงานของหน่วยงานที่กลุ่มตัวอย่างสังกัดในแต่ละแห่ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

5.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นรอบที่หนึ่งและรอบที่สอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.5

5.3 ข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะตามสภาพจริง การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})¹⁵

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย กรมแพทย์ทหารเรือ เลขที่รับรอง COA-NMD-REC028/59 วันที่รับรอง 9 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ถึง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2560 เก็บข้อมูลโดยการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการรักษาความลับของข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ รวมถึงมีสิทธิที่จะยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

สรุปผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบัน ประกอบด้วย 11 สมรรถนะ 186 ตัวชี้วัด โดยมีองค์ประกอบของตัวชี้วัดในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับความรู้ คุณลักษณะส่วนบุคคล และทักษะ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ทางการพยาบาล (Knowledge) 33 ตัวชี้วัด 2) ด้านการดูแลที่ยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (Patient centered care) 12 ตัวชี้วัด 3) ด้านการพยาบาลที่มีความเป็นมืออาชีพ (Professionalism) 21 ตัวชี้วัด 4) ด้านภาวะผู้นำ (Leadership) 15 ตัวชี้วัด 5) ด้านการปฏิบัติพยาบาลเชิงระบบ (System-based practice) 12 ตัวชี้วัด 6) ด้านสารสนเทศ (Informatics) 12 ตัวชี้วัด 7) ด้านการสื่อสาร (Communication) 15 ตัวชี้วัด 8) ด้านการประสานและการทำงานเป็นทีม (Teamwork and collaboration) 21 ตัวชี้วัด 9) ด้านความปลอดภัย (Safety) 18 ตัวชี้วัด 10) ด้านการปรับปรุงคุณภาพการบริการ (Quality improvement) 12 ตัวชี้วัด และ 11) ด้านการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based practice) 15 ตัวชี้วัด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนารูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ด้วยเทคนิค EDFR พบว่า ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ 112 ตัวชี้วัด โดยมีองค์ประกอบของตัวชี้วัดในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับความรู้ คุณลักษณะส่วนบุคคล และทักษะ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านการดูแลที่ยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (Patient centered care) 9 ตัวชี้วัด 2) ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลและเวชศาสตร์ทหาร (Maritime medicine and Military medicine) 16 ตัวชี้วัด 3) ด้านการพยาบาลที่มีความเป็นมืออาชีพ (Professionalism) 13 ตัวชี้วัด 4) ด้านภาวะผู้นำ (Leadership) 9 ตัวชี้วัด 5) ด้านการปฏิบัติพยาบาลเชิงระบบ (System-based practice) 14 ตัวชี้วัด 6) ด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Communication and Information technology) 15 ตัวชี้วัด 7) ด้านการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous quality improvement) 17 ตัวชี้วัด 8) ด้านการประสานและการทำงานเป็นทีม (Teamwork and collaboration) 12 ตัวชี้วัด และ 9) ด้านการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based practice) 7 ตัวชี้วัด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับระดับของสมรรถนะในแต่ละด้านที่คาดหวังกับตามสภาพจริง และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เพื่อรองรับสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะในแต่ละด้าน

สมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็น สำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ	ระดับสมรรถนะ เชิงวิชาชีพ			ระดับสมรรถนะเชิง วิชาชีพการพยาบาลตาม สภาพจริง			PNI ^{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล		
1. สมรรถนะด้านการดูแลที่ยืดผู้ป่วย เป็นศูนย์กลาง	4.90	0.13	มากที่สุด	3.99	0.48	มาก	0.23	9
2. สมรรถนะด้านเวชศาสตร์ทาง ทะเลและเวชศาสตร์ทหาร	4.76	0.34	มากที่สุด	3.43	0.71	มาก	0.39	1
3. สมรรถนะด้านการพยาบาลที่มี ความเป็นมืออาชีพ	4.95	0.16	มากที่สุด	3.85	0.59	มาก	0.28	7
4. สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ	4.91	0.15	มากที่สุด	3.62	0.62	มาก	0.36	3
5. สมรรถนะด้านการปฏิบัติพยาบาลเชิง รวม	4.91	0.20	มากที่สุด	3.75	0.68	มาก	0.31	5
6. สมรรถนะด้านการสื่อสารและ เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.79	0.28	มากที่สุด	3.63	0.69	มาก	0.32	4
7. สมรรถนะด้านการปรับปรุง คุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.86	0.29	มากที่สุด	3.75	0.77	มาก	0.29	6
8. สมรรถนะด้านการประสานและการ ทำงานเป็นทีม	4.90	0.33	มากที่สุด	3.96	0.82	มาก	0.24	8
9. สมรรถนะด้านการปฏิบัติการ พยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิง ประจักษ์	4.89	0.18	มากที่สุด	3.55	0.84	มาก	0.38	2
ภาพรวม	4.87	0.19	มากที่สุด	3.72	0.60	มาก	0.31	-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับระดับของสมรรถนะในแต่ละด้าน ที่คาดหวัง พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.87) ส่วนภาพรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของสมรรถนะในแต่ละด้าน ตามสภาพจริง พบว่า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.72) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เพื่อรองรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ มีค่าเท่ากับ 0.31 ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของสมรรถนะในแต่ละด้าน พบว่า สมรรถนะที่ควรได้รับการพัฒนาใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านเวชศาสตร์ทางทะเลและเวชศาสตร์ทหาร (Maritime medicine and Military medicine) 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based practice) และ 3) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ โดยมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.39, 0.38 และ 0.36 ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะ และรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบัน

จากศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบันจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีหลากหลายสมรรถนะ แต่เมื่อวิเคราะห์รูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลที่กำหนดตามสภาพปัจจุบันแล้ว พบว่า ไม่พบสมรรถนะในแต่ละด้านที่กำหนดองค์ประกอบตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความรู้ (Knowledge) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) และทักษะ (Skills) ในสมรรถนะเหล่านั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับวิชาชีพ โดยเฉพาะพยาบาลในสังกัดกรมแพทยทหารเรือ รองรับการเปลี่ยนแปลงของบริบทแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ด้านนโยบายการค้าโลก ด้านสังคม นโยบายสาธารณสุข และการปฏิรูปต่างๆ ตลอดทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรและระบาดวิทยา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบบริการสาธารณสุขและระบบกำลังคนด้านสุขภาพ จากสถานการณ์และแนวโน้ม และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาสมรรถนะวิชาชีพพยาบาลที่กำหนดโดยหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ เช่น สภาการพยาบาล¹⁰ สถาบันทางการศึกษาวิชาชีพพยาบาลชั้นสูงแห่งเมสแซซซูเซตส์¹¹ สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทยออสเตรเลีย¹² รวมทั้งการศึกษาของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยได้จัดกลุ่มของสมรรถนะออกเป็น 11 ด้าน ที่มีรายละเอียดขององค์ประกอบตัวชี้วัดด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านทักษะ นำมาใช้กำหนดรูปแบบสมรรถนะ

เชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ

2. การพัฒนารูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ

ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบันมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาโดยใช้การวิจัยแบบเทคนิค EDFR ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงอนาคตโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 23 คน จะช่วยในกระบวนการตัดสินใจ ช่วยในการเตรียมคนสำหรับอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลง ช่วยในการสร้างสรรค์แนวทางในการป้องกันปัญหาอย่างเป็นระบบนำมาใช้แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์^{16,17} ผลที่ได้จากการวิจัยแบบเทคนิค EDFR ประกอบด้วย สมรรถนะเชิงวิชาชีพในด้านต่างๆ 9 สมรรถนะ มีองค์ประกอบตัวชี้วัดด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านทักษะรวม 112 ตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาว่า ตัวชี้วัดนั้นต้องมีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁) ไม่เกิน 1.50 เท่านั้น ทำให้เชื่อมั่นได้ว่ารูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทยทหารเรือ ที่พัฒนามีความสอดคล้องกับสมรรถนะที่สภาวิชาชีพทางการพยาบาล/หน่วยงาน/องค์กรกำหนด เช่น สภาการพยาบาล¹⁰ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 4) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ 5) สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย 6) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 7) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ และ 8) สมรรถนะด้าน

สังคม สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย (Nursing and Midwifery Broad of Australia)¹² ได้แก่ 1) การปฏิบัติในเชิงวิชาชีพ (Professional practice) 2) การคิดและวิเคราะห์อย่างมีวิจาร์ณญาณ (Critical thinking and analysis) 3) การจัดเตรียมและการประสานงาน (Provision and coordination of care) และ 4) การร่วมมือและหลักปฏิบัติเพื่อการรักษา (Collaboration and therapeutic practice) หรือสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องการวิชาชีพการพยาบาล เช่น สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ¹⁸ ที่ได้บรรยายในหัวข้อ “สภาการพยาบาลกับการเตรียมความพร้อมของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์สู่ประชาคมอาเซียน” กล่าวถึงสมรรถนะพยาบาลไทย-อาเซียน (ASEAN-Thai Nursing Common Core Competencies) ที่จำเป็นต้องมี ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติตามหลักวิชาชีพ 3) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำและการจัดการ 4) สมรรถนะด้านการศึกษาและการวิจัย 5) สมรรถนะด้านการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาคุณภาพงาน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์กรมแพทย์ทหารเรือ 2559 - 2562 ที่กำหนด “เป็นองค์กรแพทย์ทหารที่มีขีดสมรรถนะสูง และเป็นผู้นำด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของประเทศ”¹⁹ จึงทำให้พยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือซึ่งนอกจากจะมีสมรรถนะที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพทางการพยาบาลแล้วจำเป็นต้องมีที่สอดคล้องกับการพัฒนาของหน่วยงาน อันได้แก่ สมรรถนะเวชศาสตร์ทางทะเลและเวชศาสตร์ทหาร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพยาบาลทหารเรือ ที่มีความแตกต่างจากสมรรถนะของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล สรุปได้ว่า รูปแบบสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ที่ได้พัฒนา

โดยใช้เทคนิค EDFR โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 23 คนนั้น เป็นรูปแบบสมรรถนะที่มีความครอบคลุมสมรรถนะเชิงวิชาชีพพยาบาล ที่สภาการพยาบาลกำหนดรวมทั้งสมรรถนะที่เป็นอัตลักษณ์ของพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือในทุกๆ ด้าน

3. ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

จากการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ โดยการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลที่คาดหวัง ในภาพรวมทั้ง 9 สมรรถนะเพื่อรองรับสมรรถนะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือที่มีองค์ประกอบตัวชี้วัดด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านทักษะ พบว่า ในภาพรวมของสมรรถนะทั้ง 9 สมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลตามสภาพจริงของสมรรถนะทั้ง 9 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งหากพิจารณาด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) เพื่อรองรับการพยาบาลในอนาคต สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือในภาพรวม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของสมรรถนะในแต่ละด้าน พบว่า สมรรถนะที่ควรได้รับการพัฒนาใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านเวชศาสตร์ทางทะเลและเวชศาสตร์ทหาร (Maritime medicine and Military medicine) 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based practice) และ

3) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ โดยเฉพาะสมรรถนะด้านเวชศาสตร์ทางทะเลซึ่งกำหนดให้เป็นอัตลักษณ์ของพยาบาล สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ผลจากการประเมินความต้องการจำเป็นด้านความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของ อาทิตยา ดวงมณี อานันทนา ชื่นวิสิทธิ์, อมรทิพย์ ณ บางช้าง²⁰ ที่มีความสอดคล้องกัน และต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาในลำดับแรก รายละเอียดของตัวชี้วัดของสมรรถนะในแต่ละด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้

สมรรถนะด้านเวชศาสตร์ทางทะเลและเวชศาสตร์ทหาร ตัวชี้วัดที่ควรได้รับการพัฒนาตามลำดับ ได้แก่ 1) การพัฒนาความรู้งานวิจัย เพื่อให้การดูแล ป้องกัน รักษาพยาบาลแก่ทหารได้อย่างมีคุณภาพ 2) บูรณาการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์ สาธารณภัย/ภัยพิบัติ 3) การให้ความรู้แก่ประชาชนในการปฏิบัติตนเมื่อเกิดสาธารณภัย/ภัยพิบัติ ทั้งในระยะก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิด

สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ตัวชี้วัดที่ควรได้รับการพัฒนาตามลำดับ ได้แก่ 1) ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์พัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วย/ผู้รับบริการจากการปฏิบัติงานประจำพัฒนาสู่งานวิจัย (Routine to Research : R to R) 2) สามารถวิเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์และนำปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง 3) ใช้ผลการวิจัยหรือหลักฐานเชิงประจักษ์มาบูรณาการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล

สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ ตัวชี้วัดที่ควรได้รับการพัฒนาตามลำดับ ได้แก่ 1) ความสามารถในการให้เหตุผลทางวิชาการเพื่อนำมาให้ผู้อื่น

มีความคิดคล้ายตาม และสามารถปฏิบัติงานได้เป็นผลสำเร็จ 2) การศึกษาสถานการณ์ทั้งในปัจจุบันและคาดการณ์อนาคต จากผลกระทบภายนอกทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และทางสังคมและเทคโนโลยีมาวางแผนการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ขององค์กร และ 3) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ๆ ให้กับหน่วยงาน เพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสมรรถนะที่ควรพัฒนาในลำดับแรกๆ ได้แก่ สมรรถนะด้านเวชศาสตร์ทางทะเลและเวชศาสตร์ทหาร ซึ่งสามารถนำตัวชี้วัดที่จำเป็นในการพัฒนา มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแผนการฝึกอบรม ฝึกทักษะเพื่อพัฒนาศักยภาพพยาบาลทหารเรือให้สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน เช่น 1) การพัฒนางานวิจัย เพื่อให้การดูแล ป้องกัน รักษาพยาบาลแก่ทหารได้อย่างมีคุณภาพ 2) การบูรณาการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์ สาธารณภัย/ภัยพิบัติ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกลุ่มงานพยาบาล สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ได้แก่ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ โรงพยาบาลทหารเรือกรุงเทพ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

1. Truss C, Mankin D, Kelliher C. Strategic human resource management. New York: Oxford University Press; 2012.
2. Lhaonhub K. The scenario analysis of health personnel development in Thailand in ASEAN community. Bureau of Policy and Strategy Ministry of Public Health. Ministry of Public Health: Nonthaburi; 2012.
3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. แนวทางการยกระดับขีดสมรรถนะของบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2557-2561. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2558]. แหล่งที่มา: [http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/CSTI/D%20menu/stagic/strategy](http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/CSTI/D%20menu/stategic/strategy).
4. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. การยกระดับขีดสมรรถนะของบุคลากรภาครัฐเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารดำรงราชานุภาพ 2556;13(47):1-6.
5. อ่ำพล จินดาวัดนะ และคณะ. แผนยุทธศาสตร์ทศวรรษกำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2559. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: เดอะ กราฟิโก้ ซิสเต็มส์; 2552.
6. อ่ำพล จินดาวัดนะ. ยุทธศาสตร์การบริการพยาบาลระดับประเทศ พ.ศ. 2556-2560. นนทบุรี: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรุงเทพมหานคร; 2555.
7. สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด กระทรวงสาธารณสุขประจำปี พ.ศ. 2558. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 18 กรกฎาคม 2558]. แหล่งที่มา: http://kpo.moph.go.th/webkpo/download/StrategyAndKPI2558_30092557.pdf.
8. จรวัยพร ศรีศศลักษณ์, พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข, อรพรรณ ศรีสุขวัฒนา, ทิพิชา ไปษยานนท์, วลัยพร พัชรนฤมล. สังเคราะห์สถานการณ์ระบบสุขภาพ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข; 2556.
9. Kityanyong S. Intelligent personnel. Bangkok: Phetpraguy; 2013. (in Thai).
10. Khampalikit S. Competencies of registered nurses. Bangkok: Siriyod Printing; 2010. (in Thai).
11. The Massachusetts Action Coalition. The massachusetts nursing core competencies: a tool kit for implementation in education and practice setting. [Internet]. [cited 2015 September 21]. Available from: <http://www.mass.edu/nahi/documents/Toolkit-First%20Edition-May%202014-r1.pdf>.
12. Nursing and Midwifery Board of Australia. National competency standards for registered nurse. [Internet]. [cited 2015 November 21]. Available from: <file:///D:/Documents/Downloads/Nursing-and-Midwifery-Board---Standard---National-competency-standards-for-the-registered-nurse.PDF>.
13. Haynes T. The future of nursing initiative: our future. AAACN View Point 2011;33(2):3-4.
14. Wongwanich S. Needs assessment research. 3rd ed. Bangkok: V-Print; 2015. (in Thai).

15. Yamane T. Statistics-an introductory analysis. 3rd ed. New York: Harper and Row Publication; 1973.
16. Poolpatarachewin C. Ethnographic delphi future research (EDFR). Journal of Education Studies 2003;32(1):1-19. (in Thai).
17. Sanrattana W. Research on educational administration: concepts & case studies. 3rd ed. Bangkok: Thipayawisut Company; 2013. (in Thai).
18. สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ. สภาการพยาบาลกับการเตรียมความพร้อมของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์สู่ประชาคมอาเซียน. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2558]. แหล่งที่มา: <http://www.bcnlp.ac.th/document/asean/Preparation.pdf>.
19. กรมแพทยทหารเรือ. แผนยุทธศาสตร์ กรมแพทยทหารเรือ พ.ศ. 2559-2562. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 23 มีนาคม 2558]. แหล่งที่มา: http://www.nmd.go.th/strategy/file.php/1/S_book_59-62.pdf.
20. Duangmanee A, Chuenwisit A, Na Bangchang A. A needs assessment of maritime medicine knowledge of the faculty members at Royal Thai Navy College of Nursing. Royal Thai Navy Medical Journal 2018;45(1):1-19.